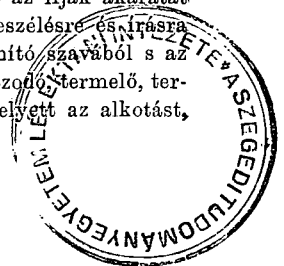

Protestáns Szemle (1916) 1. sz. *Schneller J.* a temperamentumok keletkezését energetikai alapon tartja legjobban megérthetőnek. Az öröklés útján számtalan energia válik tulajdonunkká; ezek közül elevenné válnak azok, amelyek sajátos létünk fenntartásával és fejlődésével valahogyan kapcsolatban vannak. Ezek az eleven energiák vagy szervezetlenül állanak egymás mellett, vagy pedig egy vezető energia által elvileg meghatározva, szerves egészet alkotnak. Ezek állapotán és mennyiségén alapulnak a kedélyhullámzások; ha az eleven energiák szervezetlenek és számuk nagy: a temperamentum sangvinikus, ha szervezetlenek, de számuk kicsiny: melankólikus; ha szervezettek és számuk nagy: kolerikus, ha szervezettek, de számuk kicsiny: flegmatikus. Az életkorokról megállapítja, hogy a gyermeket a sangvinikus vonások jellemzik, az eszményileg fejlődő ifjút a melankólia; az igazi férfiú igazában kolerikus, van sajátos hivatása, célgondolata, mindent egységesen vezető eszméje s ezért munkája közben jellemzi a kiméletlenség (talán inkább találna itt a *határozottság*; kiméletlenségnek csak az érzi ezt, aki maga kiméletet kíván vagy megalkuvásra kész), teljes kiszámíthatóság, megbízhatóság; az akkor kiméletes, elnéző, gyöngéd, de a lényegre nézve szívós, mindent *sub specie aeternitatis* tud nézni s így flegmatikus.

Tanító (1916, VII. évf.). A Magyarorsz. Tanítóegyes. Orsz. Szövetségének hivatalos lapja a tanítóság rendi ügyein kívül többször foglalkozik a művelődési politika mostani feladataival is. Ily tárgyú cikkeiben az látszik vezető gondolatnak, hogy a nemzeti művelődés kérdéseiben az állami szükségleteknek kell döntőknek lenniök s ebből kiindulva hangoztatják, hogy a népnevelés mai tartamát és tartalmát lényegesen meg kell változtatni. Több cikk szól ennek a változtatásnak a módjáról is, egyes részletekre vonatkozóan. A Győrvidéki Ált. Tanítóegyesület 1917 márc. 15. határidővel kitzte ezt a pályakérdést: «Miként lehetne a háború tanulságait a népiszkolai nevelőoktatás szempontjából értékesíteni?» A 12. és 13. számban a háború tanulságainak a gyűjtésére adnak szempontokat és részletes kérdőíveket tanítók számára.

Theologiai Szaklap (1916) 1. sz. *Szelényi Ö.* a volt modori ev. gimn. történetéhez nyújt adalékokat. Már a reformáció előtt is volt ott iskola; 1594-ből való az ev. iskola első tanrendje és rendtartása; felső osztályai az 1857/8., az alsó osztályok pedig az 1869/70. tanév végén szüntek meg anyagi okokból. Közli a tanárok névsorát 1826-ig.

Uránia (1916) 4. sz. *Molnár Viktor* az egészség, műveltség, gazdagság nemzeti jelentőségét hangoztatva, melegen ismeri el a magyar iskola eddigi teljesítményeit, de nem hallgatja el azt sem, hogy sok mindenre nem tanította meg az ifjúságot, ezért szükségesnek látja tanítási és nevelési rendszerünk megváltoztatását a jövő nehéz feladatainak érdekében. Elsősorban azt hibáztatja, hogy ma az iskola nem tudja az ifjak akaratát kellően megedzeni; túlságos általánosságokban való beszélésre és írásra szoktatja őket; nem az élő környezetből, hanem a tanító szavából s az olvasmányokból kell tanulniok. Ehelyett önállóan tájékozódó, termelő, tervezető munkaképesség fejlesztését kívánja; befogadás helyett az alkotást,

több cselekvést és kevesebb elmélkedést. A magyar irodalom művelő erejének sokkal teljesebb felhasználását tartja lehetségesnek és szükségesnek. Életre valónak tartaná a középisk. két utolsó és az egyetem első évének hallgatóit egyesítő *akadémia* szervezését a kellő kiválasztás és egyénibb oktatás érdekében. Szigorúan végre kell hajtani a tankötelezést és szervezni annyi elemi iskolát, hogy az elemi ismereteket és a műveltség feltételeit mindenki megszerezhesse. Ebben a cikkében is rátér a szerző a közgazdasági élet fejlődésének és a köznevelésnek kapcsolatára; gazdasági, iparos és kereskedelmi iskoláinknak a közgazdasági intézmények nemzeti szellemmel való eltöltésére is kellene gondolniok. Szervezni kell az egész országban az iskolán kívüli oktatást és belé kell illeszteni az iskolai oktatás rendszerébe. — Szolgáltatnak és haszonnak tartunk minden szót, amely most *szempontokat* igyekszik nyújtani az újjászervezés munkájához s közvéleményt akar teremteni a nevelés ügyében. Ami az egyetetre átv vezető intézményt illeti, emlékeztetjük olvasóinkat a *M. P.* 1905:449—485. ll. közölt tanulmányra; abban *Schneller István* (476—483) kifejtette az ilyen *liceum* szükséges voltát és szervezetét. Szerinte ez az intézmény érlelné az ifjában maga és nemzete sajátos hivatásának tudatát (tehát az egyéni alakulást segiténé elő), megóvja az elszigeteléstől és egyoldalúságtól, meg a munkája rendszertelenségétől, a kapkodástól, ami az egyenesen egyetemre lépő mai ifjúságnak gyakran a sorsa.

KÜLFÖLDI LAPOKBÓL.

Kármán Mórról a *Lehrproben u. Lehrgänge* 1916:2. sz.-ban kegyeletes megemlékezést közöl *Posch Arpád.* Jelzi K. munkájának nehézségeit, az akkori középisk. tanterv fogyatkozásait; összefoglalja K. alkotásának — a középisk. tantervnek és utasításoknak — irányeszméit s rámutat, hogy őt meg nem értők immár alig vannak. K.-nak ércnél tovább tartó emléke a gondolkodásra ébresztett nemzedékek hálája, amelyek neki az addigiakénál magasabb rendű életet köszönik.

A háborúnak a gyermekekre való hatása többféle vizsgálatnak volt már tárgya. Kicsiny, de érdekes adatot szolgáltat ehhez a kérdéshez, *W. Kammel* (*Ztschr. für päd. Psych. u. exp. Päd.* 1916:2—3. sz.). A háború kezdete előtt, 1914 márciusában 16 fútól, 9—10 évesektől, a Meumann leírta módon (*Vorlesungen* I.² 620.) tudakolta volt, hogy «mi szeretne lenni és miért?»; 1915 júniusában ugyanazokat újból kikérdezte annak megállapítására: «milyen mértékű változást okozott a háború jövő pályájokra vonatkozó gondolataikban, észlelhető-e az erkölcsi szempont erősödése és látható-e e tekintetben feltűnő változás?». Az eredmény az volt, hogy 9 fú ugyanazt mondta, amit egy évvel azelőtt, közülök hétnek az indokolása sem változott; 7 fú más pályát jelölt meg és pedig őt a katonait. Ezek közül mindössze 3 okolta meg a választását azzal, hogy segíteni akar a háborúban a hazán. Ebből nem következik, hogy valamennyien nem áldoznák fel a hazáért mindenüket; de nyilvánvaló, hogy nem ez az uralkodó érzelmök. Erkölcsi szempont kb. 1/3 részben látszik. Kammel lehetőleg részletesen elemezte a feleleteket; számba vette az apa foglalkozását, a fiúk testi állapotát, olvasmányait, kedvenc játékait, rajzait és bizonyítványait, hogy így érdeklődésök irányát és esetleg forrását